

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα με τα έντονα γράμματα:

1. Caesar propter frumenti inopiam legiones in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemare iubet et tribus imperat in Belgis remanere. Legatos omnes frumentum in castra importare iubet. Vim hostium cavere debetis; hostes enim de collibus advolare solent et caedem militum perpetrare possunt ».

2. Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. In agro Falerno Hannibal ex insidiis Fabii Maximi se expedivit. Postquam XIV annos in Italia complevit, Carthaginienses eum in Africam revocaverunt. Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit.

3. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem effigiei mortui. Cassius iterum se somno dedit eandemque speciem somniavit. Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit. Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit.

4. Germani non student agriculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt, quod re, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

5. Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur. Postero die Claudius imperator factus est.

(Μονάδες 40)

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

Quibus	: την ίδια πτώση του άλλου αριθμού στο ίδιο γένος και την αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
Collibus	: τη δοτική του ενικού αριθμού και τη γενική του πληθυντικού αριθμού
Gentes	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού και την αιτιατική του ενικού αριθμού
Elephantis	: την αιτιατική ενικού (δύο τύποι) και την αφαιρετική ενικού
Insidiis	: την αιτιατική και τη γενική πληθυντικού
Vi	: τη δοτική και την αιτιατική του πληθυντικού
Natus	: την ονομαστική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος και την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

Diebus	: τη δοτική ενικού και τη γενική πληθυντικού
Cassius	: τη γενική ενικού και την κλητική ενικού
Lacte	: την αιτιατική ενικού
Carne	: τη γενική πληθυντικού και την κλητική πληθυντικού
Fluminibus	: την αιτιατική πληθυντικού
Magistratus	: τη γενική ενικού, την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού
Vinum:	την αιτιατική πληθυντικού
Aetatis	: τη γενική πληθυντικού
Tristis	: την αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος και την ονομαστική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος
Quodam	: την αιτιατική ενικού στο ίδιο γένος

(Μονάδες 15)

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

Cavere	: το α' ενικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή και την αιτιατική σουπίνο
Advolare	: το β' ενικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή και το α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
Possunt	: το γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα και το γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού
Expedit	: το απαρέμφατο ενεστώτα στην ίδια φωνή και το α' ενικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
Transiit	: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα και το γ' ενικό οριστικής μέλλοντα
Componere	: την αιτιατική σουπίνο και το γ' πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ίδιας φωνής
Venire	: το γ' πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή
Student	: το β' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
Gerit	: το α' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής και το α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα παθητικής φωνής
Habent	: το γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα παθητικής φωνής και το γ' πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής
Lavantur	: το σουπίνο στην αφαιρετική πτώση
Cepit	: το β' ενικό οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα παθητικής φωνής
Recesserat	: το α' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας

Factus est : το α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

Exclusus : το γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής

Moriturum : το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα

(Μονάδες 15)

Γ1 α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω όροι από τα κείμενα:

Ex quibus, militum, ex insidiis, ei, Locis, Paulo

(Μονάδες 6)

Γ1β. Να γίνει μετατροπή της ενεργητικής σε παθητική σύνταξη.

Paucis post diebus res ipsa fidem somnii confirmavit.

Nam Octavianus supplicio capitis eum adfecit.

inter vela praetenta foribus se abdidit.

(Μονάδες 4)

Γ2α. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt: το **se** δηλώνει άμεση ή έμμεση αυτοπάθεια; Να δικαιολογηθεί η απάντησή σας.

(Μονάδες 2)

Γ2β. ad se (κείμενο 3): τι εκφράζει ο εμπρόθετος προσδιορισμός; Μπορεί να αντικατασταθεί με τον εμπρόθετο **ad eum** και γιατί;

(Μονάδες 2)

Γ3. Postquam XIV annos in Italia complevit: Να αντικατασταθεί ο χρονικός σύνδεσμος **postquam** από τον ιστορικό **cum** και να γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές.

(Μονάδες 2)

Δ1. Να διορθωθούν τα συντακτικά λάθη που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις και να δικαιολογηθούν οι διορθώσεις σας.

α. quattuor ex legiones in Belgis conlocat.

β. Hostes prope sunt audio.

γ. Tres legiones in Gallia remanere imperat.

δ. quattuor legionibus in Nerviiis hiemare iubet.

(Μονάδες 2,5)

Δ2. Να μετατραπεί το ρήμα της υπογραμμισμένης πρότασης σε μετοχή.

Ab his in castra delatus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur.

(Μονάδες 2,5)

Δ3α. Να μετατραπεί η πρόταση σε απαρεμφατική με εξάρτηση από το **Caesar iubet** και **Caesar imperat**. Να υποδειχθεί το υποκείμενο του απαρεμφάτου.

Romani vim hostium cavent.

(Μονάδες 2)

Δ3β. Να γίνει η πρόταση απαρεμφατική με εξάρτηση από το παθητικό **feror** στο σωστό πρόσωπο και από τη φράση **Suitonius tradidit...**:

Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam.

(Μονάδες 2)

Δ4. Να γίνει ανάλυση της μετοχής στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση

Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam

(Μονάδες 5)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. - Οφείλετε/Πρέπει να φυλάγεστε από τη δύναμη των εχθρών· γιατί οι εχθροί συνηθίζουν να (εξ)ορμούν από τους λόφους και μπορούν να κατασφάξουν τους στρατιώτες (μας).

- Έπειτα πέρασε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιδίωξε να τελειώσει με συνθήκη τον πόλεμο με τους Ρωμαίους.

- Νόμιζε ότι ερχόταν προς αυτόν ένας άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και με βρόμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα (ή μορφή) νεκρού. Ο Κάσσιος για δεύτερη φορά παραδόθηκε στον ύπνο και ονειρεύτηκε την ίδια μορφή. Μετά από λίγες μέρες η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε την αξιοπιστία του ονείρου. Πράγματι, ο Οκταβιανός του επέβαλε την ποινή του θανάτου.

- Δεν επιτρέπουν στους εμπόρους να φέρουν κρασί στη χώρα τους (δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (ή στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους) , γιατί εξαιτίας αυτού του πράγματος, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί κι εκθηλύνονται.

- Λίγο αργότερα, τρομοκρατημένος (ή επειδή τρομοκρατήθηκε) από τα νέα της σφαγής, σύρθηκε προς το πιο κοντινό λιακωτό και κρύφτηκε ανάμεσα στα παραπετάσματα που κρέμονταν μπροστά στην πόρτα. Από αυτούς μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο λυπημένος κι έντρομος, ενώ το πλήθος που τον συναντούσε τον λυπόταν σαν να επρόκειτο να πεθάνει.

B.1. Quibus : qua, quae
Collibus : colli, collium
Gentes : gentium, gentem
Elephantis : elephantum/ elephantem , elephanto
Insidiis : insidias, insidiarum
Vi : viribus, vires/ is
Natus : nata, natas
Diebus : diei, dierum
Cassius : Cassii/i, Cassi
Lacte : lac
Carne : carniū, carnes
Fluminibus : flumina
Magistratus : magistratus, magistratu , magistratum
Vinum : vina
Aetatis : aetatum/ ium
Tristis : tristi, tristia
Quodam : quendam

B2. Cavere : cavebo, cautum
Advolare : advolavisti , advolamus
Possunt : poterunt, potuerant
Expedivit : expedire, expediam
Transiit : transeunt, transibit
Componere : compositum, composuerint
Venire : venerint
Student : studeatis
Gerit : gesserim, geremur
Habent : habebuntur, habuerint

Lavantur : lavatu/ lautu
Cepit : caperis/ re, capieris/ re
Recesserat : recessurus eram
Factus est : fiemus
Exclusus : excluditur
Moriturum : moriuntur

Γ1. α. **Ex quibus** εμπρόθετος προσδιορισμός του διηρημένου όλου στο **quattuor militum** γενική αντικειμενική στο **caedem**
ex insidiis εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο **expedit**
ei αντικείμενο στο **apparuit**
Locis αφαιρετική της στάσης σε τόπο στο **habent**
Paulo απλή οργανική αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο **post**

Γ1.β. **Paucis post diebus fides somnii re ipsa confirmata est.**
Nam **ab Octaviano supplicio capitis is adfectus est.**
inter vela praetenta foribus **Claudius abditus est.**

Γ2α. Δηλώνει έμμεση αυτοπάθεια, διότι το **ad se** ανήκει σε απαρεμφατική σύνταξη και το **se** αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (**Germani**) και όχι στο υποκείμενο του απαρεμφάτου.

Γ2β. Ο εμπρόθετος εκφράζει κατεύθυνση σε πρόσωπο. Δεν μπορεί να αντικατασταθεί από τον εμπρόθετο **ad eum** , επειδή στην περίπτωση αυτή θα χανόταν η σχέση αυτοπάθειας που δημιουργείται με τη χρήση της προσωπικής αντωνυμίας.

Γ3. **Cum...complevisset**

Δ1. α. **quattuor ex legionibus** in Belgis conlocat. (ex + αφαιρετική)

β. Hostes prope **esse** audio. (audio + ειδικό απαρέμφατο)

γ. Tribus legionibus in Gallia remanere imperat. (impero + δοτική)

δ. quattuor legiones in Nervii hiemare iubet. (iubeo + αιτιατική)

Δ2. Ab his in castra delatus est tristis et trepidus **obvia turba** eum miserante.

Δ3α. Caesar iubet Romanos ...cavere

Caesar imperat Romanis ... cavere

Και στις δύο περιπτώσεις το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι η αιτιατική Romanos

Δ3β. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae recessisse in diaetam fertur.

Suitonius tradidit Claudium exclusum ab insidiatoribus Caligulae recessisse in diaetam .

Δ4. Postquam... exclusus est/ erat

/ Cum ... exclusus esset